

Nr 1216

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 70, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370), m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1053 i Första kammaren)

Föreliggande motion med anledning av proposition nr 70 med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen, m. m. och proposition nr 71 med förslag till förordning om ändring i förordningen om statlig förmögenhets-skatt, m. m. omfattar tre avsnitt: 1. Utvecklingen av skattepolitiken under de senaste årtiondena. 2. Kritiska synpunkter på regeringens skatteförslag. 3. Vänsterpartiet kommunisternas förslag till alternativ i skattepolitiken.

1. Den förda skattepolitiken

Fördelningen av inkomster och förmögenheter är mycket ojämn i dagens Sverige. Den återspeglar och befäster det kapitalistiska klassamhällets ägan-de- och maktförhållanden. Jämlikhet skapas först när klassamhället brutits ned och ersatts med ett socialistiskt samhälle där produktionsmedlen ägs gemensamt av de arbetande.

Kampen mot de stora inkomstskillnaderna och för en större andel av produktionsresultatet åt lönarbetarna, mot finanskapitalets maktställning, som bygger på koncentrationen av produktion och kapital, förs med olika medel — lönepolitik, skattepolitik o. s. v. Skattepolitiken måste utformas så att den blir ett vapen i kampen för inkomstutjämning och för att motverka koncentrationen av förmögenheter och kapital.

För närvarande avskaffar skattepolitiken inte mycket av ojämnheten i inkomstfördelningen. Beräkningar av den s. k. maximala utjämningsprocen-ten — som visar hur stor del av samtliga inkomster som skulle behöva över-föras från de högre inkomsttagarna till de lägre för att alla skulle få lika stora inkomster — dels för hushållens förvärvsinkomster, dels för hushål-lens inkomster efter skatt ger följande resultat (Villy Bergström i Väststånds-klyftor och standardhöjning):

År	Hushållens förvärvs- inkomster	Hushållens inkomster efter skatt
1951	27	25
1955	26	24
1958	26	25
1964	27	25
1966	27	24

Åren 1951, 1955, 1958 och 1964 kvarstod sålunda över 90 procent av ojämnheten i förvärvsinkomsternas fördelning, sedan hänsyn tagits till skatterna, och för 1966 kvarstod nästan 90 procent av ojämnheten. Bergström skriver: »Bilderna skulle visserligen förbättras något om hänsyn togs till de direkta transfereringarna från offentliga myndigheter till hushållssektorn. Intrycket av skattesystemets ringa omfördelande effekt är dock överväldigande.»

Detta intryck av hur obetydlig den omfördelande effekten är av den socialdemokratiska skattepolitiken blir ännu mera »överväldigande» om undersökningen inte begränsas till hushållens inkomster utan också inbegriper kapitalets profiter, olika typer av spekulationsvinster o. s. v. När det gäller förmögenhetskoncentrationen har den förda skattepolitiken en ännu mindre utjämnande verkan.

Under de senaste åren har den av regeringen förda skattepolitiken utvecklats i en riktning som varit rakt motsatt de krav som måste ställas på en demokratisk skattepolitik. Den förda skattepolitiken har kännetecknats av följande drag:

Den indirekta beskattningen har starkt ökats, vilket hårdast drabbar de lägre inkomsttagarna, eftersom de indirekta skatterna är regressiva.

Kommunalskatterna har stigit kraftigt, vilket också hårdast drabbar de lägre inkomsttagarna, eftersom kommunalskatten är enbart proportionell.

Företagens, bolagens andel av skatterna har betydligt minskat.

Förmögenhetsskattens andel av statens totala skatteinkomster har likaså minskat.

Hur den indirekta beskattningen ökats belyses av följande sammanställning ur OECD:s statistik som visar direkta skatter, socialförsäkringsavgifter och indirekta skatter i procent av bruttonationalprodukten:

År	Direkta skatter	Socialförsäkringsavgifter	Indirekta skatter
1955	17,2	2,1	2,1
1960	16,6	3,2	11,5
1964	18,1	6,0	12,6
1967	20,1	7,1	13,7
1968	20,0	8,0	12,6

Den i tabellen belysta utvecklingen är resultatet av en medveten politik, bakom vilken står såväl socialdemokratien som de borgerliga partierna och som syftat till att öka den indirekta beskattningen såväl relativt som absolut. Genom den nu föreslagna höjningen av mervärdeskatten till 15 procent kommer de indirekta skatternas tyngd att ännu mera öka. Mervärdeskatten drabbar direkt eller indirekt allt som hör till livets nödtröft och kommer därigenom oundgängligen att hårdast belasta de lägre inkomsttagarna och

barnfamiljerna, som måste använda hela sin inkomst efter skatt för att täcka de elementära behoven. De stora inkomsttagarna har däremot möjligheter att undandra sig belastning av mervärdesskatt på en del av sina inkomster genom att köpa aktier, mark, fastigheter eller göra andra investeringar.

Förmögenhetsskattens andel av statens totala skatteinkomster har under efterkrigsåren i betydande grad minskat såsom framgår av följande sammanställning:

År	Debiterad förmögenhetsskatt	I proc. av uppbyggnad total skatt
1949/50	116,2	2,82
1954/55	133,6	1,68
1959/60	182,1	1,48
1964/65	260,9	1,18
1967/68	362,5	1,24

Även denna utveckling är resultatet av en medveten politik, som i olika etapper minskat den relativa belastningen på förmögenhetsägarna.

Under de senaste bägge årtiondena har en markant omfördelning skett av skattetrycket så att detta övervärlrats från företagssektorn till hushållssektorn eller, uttryckt i andra termer, från bolagen på lönarbetarna. Denna utveckling kan belysas på olika sätt. Följande sammanställning, gjord av riksdagens upplysningstjänst, visar att skattetrycket i procent av bruttonationalinkomsten fördelat på fysiska personer respektive företag undergått en betydligt mindre stegring för den senare gruppen:

År	Skattetryck i proc. av BNI	
	Fysiska personer	Företag
1950	6,1	1,4
1960	12,8	2,3
1965	18,9	2,5

En tablå publicerad i den ledande artikeln i tidskriften Tiden nr 9/1969 visar de direkta bolagsskatternas (vinstskatternas) andel av den totala statliga inkomstskatten (första kolumnen), av totala kommunala inkomstskatten (andra kolumnen) och av totala skattebeloppet — inklusive indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter — till stat och kommun (tredje kolumnen):

	Stat %	Kommuner %	Offentlig sektor %
1955	27	10	12
1960	21	9	8
1966	13	8	6

I samma tidskriftsartikel tillägges:

Det kan påpekas att den här utvecklingen är unik. Så här stora andelsvängningar har knappast inträffat för bolagsbeskattningen tidigare. Under hela mellankrigstiden t. ex. rörde sig andelen bolagsskatter av totala skattebeloppet till stat och kommun mellan 11 och 13 %, bortsett från enstaka extrema lågkonjunkturår som 1921 och 1932.

Det *nominella* skattebelopp som betalades av företagssektorn i form av vinstskatt var t. o. m. *lägre* 1964 än 1956. Vad industriföretagen beträffar betalade dessa nominellt samma skattebelopp 1967 som 1953! Samtidigt har företagssektorns bruttosparande — vad företagen behåller efter skatt och utdelningar men före avskrivningar — fördubblats mellan 1956 och 1967.

Denna utveckling av bolagsbeskattningen kan översättas till en utveckling av skattetrycket för personer i olika inkomstskikt. Den förmedlande länken är aktieinnehavets fördelning. Hade bolagsskatterna följt med i den allmänna skattutvecklingen, så att de behållit sin relativa betydelse för den offentliga sektorns inkomster, skulle ca 300 000 toppinkomsttagare i dag reellt sett vara mycket hårdare beskattade än de faktiskt är. Förmögenhetstillväxten genom värdestegringar på aktier och realkapital (t. ex. i familjeföretag) skulle ha varit betydligt lägre än den som inträffat alltsedan slutet av 1950-talet.

Bland faktorer som ligger bakom den här nämnda utvecklingen anför tidskriften Tiden den osedvanligt kraftiga investeringsboomen 1958—1961 som skapade ett stort avskrivningsunderlag, vilket med gällande liberala avskrivningsregler möjliggjort för företagen att hålla nere skattebelastningen, en hårdnande internationell konkurrens, som lett till en sjunkande vinstandel av BNP, samt ett flitigt användande av investeringsfonderna i konjunktur- och lokaliseringspolitiken, som inneburit skattesänkningar för bolagen.

Det bör emellertid också erinras om att riksdagen — på regeringens förslag — under de senaste åren träffat en rad beslut som inneburit rena favörer för aktiebolagen. Den extra bolagsskatten slopades för nio år sedan, och uttagningsprocenten sänktes till 40 procent. Detta kan beräknas ha inneburit ett skattebortfall för statskassan på i runt tal 3 miljarder kr. När mervärdesskatten trädde i kraft befriades företagen från 900 miljoner kr. i omsättningsskatt på investeringsvaror. Även om hela den samtidigt införda arbetsgivaravgiften skulle räknas bort — vilket knappast är riktigt eftersom denna drabbade också den offentliga sektorn — kvarstår ett netto för bolagen på 200 miljoner kr. Ett halvår dessförinnan slopades oms på maskininvesteringar, vilket gjorde 150 miljoner kr. De ändrade avskrivningsregler för rörelse- och hyresfastigheter som beslutades 1969 gav bolag och kapitalägare en lättnad med ca 300 miljoner kr. Sammanlagt är det alltså många miljarder kronor som aktiebolagen getts i skattelättnad under de senaste åren.

Hur skattebördorna bör fördelas blir givetvis alltid föremål för diskussion; här står olika klassers intressen mot varandra. Men till jämförelse med den fördelning av skatterna som under senare år varit rådande kan anföras

de tumregler som fastslogs genom 1938 års skattereform. Enligt dessa skulle 75 % av den totala statsskatten uttas av fysiska personer och 25 % av juridiska personer, varav 20 % av aktiebolagen. 80 % av statens skatteinkomster skulle utgöras av inkomstskatt, 20 % av förmögenhetsskatt. Taxeringsåret 1969 svarade de juridiska personerna för endast 13 % av den direkta statliga inkomstskatten. Samma år utgjorde förmögenhetsskatterna (förmögenhetsskatt + arvsskatt) inte mer än 5 % av de sammanlagda inkomst- och förmögenhetsskatterna. Ett återställande av den fördelning som år 1938 bedömdes såsom rimlig skulle alltså kräva mycket kraftiga höjningar av dels bolagsskatten, dels förmögenhetsskatterna.

I debatten om det nya regeringsförslaget har det från regeringshåll sagts, att detta skulle innebära den mest radikala skattereform som genomförts efter det andra världskriget. Påståendet är ej korrekt. Den av 1945 års statskatteberedning föreslagna och senare av riksdagen beslutade skattereformen innebar en betydligt mera genomgripande omfördelning av skattebördan till fördel för de lägre inkomsttagarna. För aktiebolagen genomfördes en höjning av skatten liksom för de stora förmögenhetsägarna.

Det kan erinras om att förslagen från 1945 års statskatteberedning väckte en storm av kritik från borgerligt håll. Följderna av skattereformens genomförande utmålades i skräckvisioner. En jämförelse med den borgerliga bedömningen av 1970 års skattereform ligger nära till hands. Denna har ju från regeringshåll sagts vara ett uttryck för att socialdemokratin numera tillmäter jämlikhetssynpunkterna stor betydelse. De borgerliga partierna har emellertid accepterat huvudlinjerna i »jämlikhetsreformen». Folkpartiet och centerpartiet reser inte opposition på någon avgörande punkt utan nöjer sig med vissa putsningar av regeringsförslaget. Frågan ligger nära till hands: Är det socialdemokraterna eller de borgerliga partierna som ändrat uppfattning i skattefrågorna sedan slutet på 1940-talet? Svaret förefaller givet sedan man granskat utvecklingen av skattepolitiken under de senaste årtiondena. Denna har utan tvivel gått i den riktning som krävts av de borgerliga partierna.

2. Kritik av regeringens skatteförslag

Regeringens nya skatteförslag måste ses mot bakgrunden av denna utveckling. Det inbegriper ingen som helst skärpning av bolagsbeskattningen och alltså ingen korrigerig av den övervältring från företagssektorn till hushållssektorn som skett. Finansministern utlovar endast en ny utredning om företagsbeskattningen, sedan regeringen för något år sedan förordnat att den år 1960 tillkallade företagsskatteutredningens arbete skulle anses avslutat med det förslag som framlagts om lättnader i avskrivningsreglerna för rörelse- och hyresfastigheter. Inga antydningar har givits om att den nya utredningen skulle syfta till en skärpning av bolagsbeskattningen.

Den ökning av skatteuttaget på de stora förmögenheterna som föreslås

av regeringen är obetydlig och utgör endast ca 40 miljoner kr. per år, varvid hänsyn ändå tagits till de nya höjda taxeringsvärdena på fastigheter. Frågan är om förslagen i proposition nr 71 över huvud taget innebär någon ökad belastning på förmögenheterna räknat på gällande taxeringsvärden! Regeringen har inte följt det förslag som ställdes av kapitalskatteberedningen och som innebär ett ökat uttag i kapitalbeskattningen med sammanlagt 250 miljoner kr. per år. Regeringsförslaget innebär ett lägre skatteuttag än vad som krävdes t. o. m. av folkpartiets och centerpartiets ledamöter i beredningen. Hur kan detta förslag benämnas jämlikhetspolitik? Anmärkningsvärt är också att frågan om kapitalbeskattningen på intet sätt ställs in i ett allmänt politiskt och ideologiskt sammanhang.

När det gäller inkomstskatten för fysiska personer föreslår regeringen en reform, vars huvudsyften enligt proposition nr 70 skall vara »att åstadkomma höjd levnadsstandard för låginkomsttagare och genomföra en individuell beskattning av arbetsinkomst». Övergång till individuell beskattning står i överensstämmelse med vpk:s program i skattepolitiska frågor. Denna del av förslaget föranleder alltså från vår sida ingen erinran. Det bör emellertid understrykas att många kvinnor saknar reella möjligheter att utföra förvärvsarbete och erhålla en arbetsinkomst. Detta beror på flera orsaker: brist på arbetstillfällen — på orten och över huvud taget — dåliga kommunikationer, brist på daghemplatser och annan kollektiv service o. s. v. Här finns de huvudproblem som det gäller att angripa och lösa.

Mot den deklarerade avsikten med skattereformen att åstadkomma en höjd levnadsstandard för låginkomsttagare finns givetvis inte heller från vår sida någon invändning. Vpk har under en följd av år såväl i sitt allmänna politiska framträdande som i riksdagen med skärpa krävt en demokratisk skattepolitik, d. v. s. en lättnad av skattebördan för lägre och medelstora inkomsttagare och ett ökat skatteuttag av stora inkomsttagare, aktiebolag, spekulationsvinster, stora förmögenheter och arv. Viktiga moment i en demokratisk skattepolitik saknas i den av regeringen föreslagna skattereformen, såsom redan ovan påtalats. När det gäller omfördelningen mellan olika grupper av fysiska inkomsttagare — åstadkommen genom den samtidiga förändringen av skatteskalorna m. m. för den statliga inkomstskatten och höjningen av mervärdesskatten från 10 till 15 procent — anser vi den vara otillräcklig sett från synpunkten att tillförsäkra de lägre inkomsttagarna och barnfamiljerna en verklig standardförbättring.

Någon uppgift om den samlade skatteöverflyttningen från lägre till högre inkomsttagare som sker genom regeringsförslaget ges icke i propositionen. De sifferuppgifter som presenteras när det gäller effekten av reformen för olika grupper av inkomsttagare är ofullständiga. Det måste sålunda framhållas som anmärkningsvärt att inga som helst uppgifter ges om den sammanlagda effekten av ändringarna i den direkta skatten och

av momshöjningen för makar som bägge är inkomsttagare. Där mera fullständiga uppgifter redovisas är de friserade för att ge ett så gynnsamt intryck som möjligt. Detta gäller sålunda effekten av två viktiga delar i skattereformen, nämligen barnbidragen och momshöjningen.

I de av regeringen i proposition nr 70 presenterade tabellerna över verkningarna av skattereformen har höjningen av barnbidraget från 900 till 1 200 kr. per år räknats som en skattelättnad för barnfamiljerna. Detta är enligt vår uppfattning oriktigt. Höjningen av barnbidraget med 300 kr. är icke mer än en knapp kompensation för dels den prisstegring som ägt rum sedan barnbidragen senast höjdes (1965), dels för den allmänna standardutveckling som skett under dessa år. (Se argumentationen i våra vid riksdagens början väckta motioner I: 409 och II: 450.) För att ge kompensation även för den prisstegring som följer av höjningen av mervärdeskatten bör barnbidragen, såsom också föreslagits i de anförda motionerna, ökas med 400 kr. per barn och år.

Vid beräkningen av den ökning av levnadskostnaderna för hushållen som följer av den höjda mervärdeskatten har i proposition nr 70 antagits att 65 % av den disponibla inkomsten genomgående i alla inkomstklasser och alla familjetyper används för momspliktig konsumtion. Siffran är för det första alltför låg såsom genomsnitt. Som jämförelse kan nämnas att vid beräkningar av liknande slag, utförda av riksdagens upplysningstjänst, har man tidigare utgått från att 70 % av den disponibla inkomsten används för momspliktig konsumtion. För det andra är den procentandel av den disponibla inkomsten som används (måste användas) för momspliktig konsumtion större vid låga inkomster än vid höga inkomster och likaså större för barnfamiljer än för gifta utan barn och för ensamstående. Detta framgår bl. a. av de beräkningar som utfördes av allmänna skatteberedningen och som redovisas i dess betänkande (SOU 1964: 25).

Medräknandet av barnbidragen som en skattelättnad och underskattningen av momshöjningens effekter för låginkomsttagarna och barnfamiljerna innebär att dessa i de av regeringen presenterade tabellerna »ges» skattelättnader som de i verkligheten inte kommer att erhålla. Vid ett mera realistiskt räknesätt framstår skattelättnaden för låginkomsttagare och barnfamiljer i många vanliga inkomstlägen och inkomstkombinationer som reducerad till små belopp.

Vid en jämförelse mellan förändringarna i skatt för olika typer av inkomsttagare i samma inkomstklass finns det också ojämnheter i regeringsförslaget som är stötande. Detta gäller såväl vid en jämförelse mellan ensamstående och familjer med två makar som mellan ensamstående och ogifta med barn under 16 år. Även om det kan hävdas att ensamstående är föremål för en hård s. k. ungarbeskattning, blir *förändringarna* i skatt enligt regeringsförslaget sådana att en korrigerigering på något sätt måste göras för barnfamiljerna.

3. Vpk:s skattealternativ

Grundlinjen för vänsterpartiet kommunisternas handlande i skattefrågorna anges i partiprogrammet och i det av den senaste partikongressen antagna arbetsprogrammet. I partiprogrammets avsnitt Jämnare inkomst- och förmögenhetsfördelning heter det bl. a.:

»Direkt progressiv beskattning kan till en del minska inkomstskillnader. Indirekt beskattning i annan form än punktskatter bör om möjligt undvikas. Omläggning av skattepolitiken så att en ökad andel av statens inkomster kommer från beskattning av vinster på aktie- och markvärdestegring, bolagsvinster och stora förmögenheter. Privat arvsrätt till större förmögenheter framstår alltmer som en orimlighet; arv över en viss storlek bör indras till samhället.

Diskrimineringen av kvinnlig arbetskraft måste upphöra: Lika lön för lika arbete oavsett kön. Jämlikhet mellan man och kvinna förutsätter ett skattesystem som tar sikte på individen och inte samlevnadsformen.»

I det av 1969 års partikongress antagna arbetsprogrammet utförs en kritik av de senaste årens skattepolitik. Därefter sägs:

»Skattepolitiken måste i stället utformas så att den blir ett vapen i kampen mot de stora inkomstskillnaderna och för inkomstutjämning. Den måste riktas mot de stora förmögenheterna, arven och spekulationsvinsterna.

Vi vänder oss bestämt mot den planerade nya höjningen av mervärdesskatten, som kommer att innebära en belastning på de mindre och medelstora inkomsttagarna även om en viss kompensation lämnas. Den nödvändiga minskningen av skatterna för medborgare med låga inkomster bör i stället finansieras genom skärpt kapitalbeskattning.

Vi kräver:

- Kraftigt höjd skatt på stora förmögenheter, arv och gåvor.
- Skärpning av bolagsbeskattningen. Övergång till bruttobeskattning av företagen utreds.
- Vinster av spekulering i aktier och mark beskattas till fullo.
- Reklam- och representationskostnader beskattas.
- Skärpt taxeringskontroll bl. a. över utlandsägda bolag.
- Progressivitet i varubeskattningen — ingen moms på matvaror, högre skatt på lyxvaror.
- Låginkomstgrupperna befrias från såväl kommunal som statlig skatt. Skatteskarvning för höga inkomster.
- Individuell beskattning.
- Kommunalskatterna sänks genom att staten övertar kostnaderna för skol-, barnstuge- och sjukvårdsutgifter samt ger grundbidrag till pensionärernas bostadskostnader så att en likvärdig standard uppnås.»

I anslutning till dessa programkrav vill vi här rikta uppmärksamheten

dels på vissa principiella frågor på skattepolitikens område, dels på en rad konkreta åtgärder i syfte att genomföra en demokratisk skattepolitik. Bland viktiga principiella frågor, där snabb utredning och åtgärder bör vidtagas, kan nämnas:

Företagsbeskattningen, varvid frågan om en övergång till bruttobeskattning ägnas särskild uppmärksamhet. Krav härom har rests i motionerna I: 377 och II: 418.

Kostnadsfördelningen mellan stat och kommun, varvid också verkningar av införande av progressivitet i den kommunala beskattningen utredes. Riksdagen har uttalat sig för en utredning av det nuvarande skatteutjämningsystemet och i samband därmed även av frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun, men någon sådan utredning har ännu inte tillsatts. Här bör påpekas att vpk-gruppen i motioner (I: 94 och II: 108) krävt omedelbart förslag om statligt grundbidrag till kommunerna för utgivande av kommunala bostadstillägg.

När det gäller det aktuella skatteförslaget från regeringen har vpk-gruppen framför allt inriktat sig på två uppgifter: 1. Att söka genomföra sådana förändringar i detta att det verkligen medverkar till höjd levnadsstandard för låginkomsttagarna och barnfamiljerna. 2. Att söka få till stånd en skärpning av kapital- och bolagsbeskattningen.

Det hade varit angeläget att också korrigera de ojämheter i skatteförändringarna för olika grupper av inkomsttagare i samma inkomstklass som påtalats i det föregående. Förändringar i skatteskalen i detta syfte förutsätter emellertid ett mycket tidskrävande arbete som det icke varit möjligt att medhinna under den korta tiden efter propositionens avlämnande. Den väg som nu står till buds för att bereda större rättvisa åt barnfamiljerna är att öka barnbidragen mera än vad regeringen föreslagit i proposition nr 65. På denna punkt föreligger redan ett konkret förslag från vpk-gruppen om höjning av det allmänna barnbidraget med 400 kr. till 1 300 kr. per barn och år.

Den avgörande åtgärden för att i samband med skattereformen säkra en höjd levnadsstandard åt låginkomsttagarna anser vi emellertid vara att någon höjning av mervärdeskatten *icke* sker. Om momshöjningen stoppas innebär det, enligt beräkningar av riksdagens upplysningstjänst, en skattelindring jämfört med regeringsförslaget på 553 kr. vid en deklarerad inkomst av 15 000 kr., på 648 kr. vid en deklarerad inkomst av 20 000 kr. och 743 kr. vid en deklarerad inkomst av 25 000 kr. (hushållen har i detta räkneexempel antagits bestå av två vuxna, varav en förvärvsarbetande, och två hemmavarande barn under 16 år). Barnfamiljerna gör den största »vinsten» på att momshöjningen uteblir eftersom deras konsumtion av momsbelagda varor är relativt störst.

Om mervärdeskatten höjes med 5 procent, d. v. s. i verkligheten med 6,5 procent — från 11,11 % till 17,65 % av priset före skatt — innebär

det att den föreslagna sänkningen av de direkta skatterna för låginkomsttagare och barnfamiljer kraftigt reduceras. I vissa vanliga inkomstlägen och inkomstkombinationer blir skattesänkningen obetydlig. Risk finns för att den helt ätes upp och mera därtill av den prischock som åstadkommes genom prisstegringen genom momshöjningen lagd ovanpå den »vanliga» prisstegringen. Vi yrkar därför på avslag på förslaget om höjning av mervärdeskatten från 10 till 15 procent.

På regeringens förslag till omläggning av inkomstbeskattningen för fysiska personer kan såsom redan anförts en rad synpunkter läggas. Om mervärdeskatten *icke* höjes är det emellertid ingen tvekan om att regeringsförslaget innebär en betydande skattesänkning. Även om vi har vissa kritiska synpunkter ställer vi inga yrkanden till denna del av skatteförslaget som alltså omfattar grundavdrag, skatteskalar m. m. i den direkta beskattningen.

Om mervärdeskatten *icke* höjes står frågan om finansieringen av lättnaderna i den direkta beskattningen för fysiska personer. Vi föreslår i det följande en rad åtgärder för att öka statens skatteinkomster:

1. Uttaget av statlig inkomstskatt enligt de nya skalorna bör tills vidare bestämmas till 110 procent. Samtidigt bör den särskilda regel som maximerar beskattningen till 54 % av beskattningsbar inkomstdel slopas. En sådan höjning av uttaget kan för inkomståret 1971 beräknas öka inkomstskatten med ca 1 100 miljoner kr. Effekten för olika inkomsttagare framgår av de till motionen fogade tabellerna.

2. Nuvarande »tak» för folkpensionsavgiften vid 30 000 kr. bör slopas och folkpensionsavgiften sålunda längs hela inkomstskalan utgå med fem procent av den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten såsom föreslås i motion II: 280. Merinkomst för statskassan ca 350 miljoner kr.

Genom dessa åtgärder sker en ökad skattebelastning av de högre inkomsttagarna som mer än uppväger effekten för denna grupp av att mervärdeskatten enligt vårt förslag *icke* höjes.

3. En extra bolagsskatt med 10 procent av den beskattningsbara inkomsten bör uttagas fr. o. m. inkomståret 1970 och tills vidare såsom föreslås i motionerna I: 377 och II: 418. Detta innebär en höjning av bolagsskatten från 40 till 50 procent. Merinkomst för statskassan ca 400 miljoner kr.

4. De lättnader i avskrivningsreglerna som beslutades av 1969 års riksdag bör slopas och avskrivningsreglerna vid inkomstbeskattningen för rörelse- och hyresfastigheter återställas till vad som gällde dessförinnan såsom föreslås i motionerna I: 377 och II: 418. Merinkomst för statskassan ca 350 miljoner kr.

5. Beskattningen av de stora förmögenheterna bör väsentligt skärpas. Vi föreslår en skatteskala för förmögenhetsbeskattningen som i jämförelse med de av regeringen i proposition nr 71 föreslagna reglerna ger en merinkomst för statskassan på ca 300 miljoner kr.

6. Arvs- och gåvobeskattningen bör väsentligt skärpas i jämförelse med regeringens förslag i proposition nr 71. Vi föreslår en höjning med genomsnittligt 50 procent och hemställer att vederbörande utskott utarbetar lämpliga skatteskalor. Merinkomst för statskassan ca 135 miljoner kr.

7. I avvaktan på att frågan mera slutgiltigt kan behandlas bör en viss beskattning av reklamutgifterna provisoriskt införas. Detta kan lämpligen ske genom att endast en viss del av reklamutgifterna, förslagsvis 50 procent, blir avdragsgill vid beskattningen såsom föreslås i motionerna I: 376 och II: 417. Merinkomst för statskassan ca 750 miljoner kr.

8. Aktievinstbeskattningen och markvinstbeskattningen bör skärpas och grundas på principen att realiserade kapitalvinster skall beskattas i samma utsträckning som annan inkomst. En första skärpning av aktievinstbeskattningen kan ske genom att procentsatsen för det belopp av försäljningssumman som skall räknas som skattepliktig realisationsvinst höjes från 10 till 15 procent såsom föreslås i motionerna I: 102 och II: 112. Merinkomsten för statskassan är svår att beräkna med någon större exakthet.

9. Skattefriheten för de privata stiftelserna bör avskaffas såsom föreslås i motionerna I: 798 och II: 906. Merinkomsten för statskassan kan ej beräknas på grund av den nästan fullständiga bristen på statistiska informationer.

10. Avdragsrätten för skuldräntor bör begränsas. Den nuvarande avdragsrätten gynnar de högre inkomsttagarna och förmögenhetsägarna. Som en första åtgärd bör avdragsrätten slopas för skuldräntor avseende belopp överstigande 100 000 kr. Enligt beräkningar av riksdagens upplysningstjänst skulle detta ha medfört en ökning av statsinkomsterna med ca 675 miljoner kr. räknat på 1969 års förmögenheter och skulder. Merinkomsten för statskassan kan nu uppskattas till minst 700 miljoner kr.

De ovan föreslagna åtgärderna till skatteskräpningar drabbar de stora förmögenheterna, de stora arven, spekulationsvinsterna och bolagsvinsterna. Deras genomförande skulle återställa en del av den snedvridning i skattebördornas fördelning som skett under senare år. De ställda förslagen visar samtidigt att det går att finansiera en kraftig sänkning av den direkta skatten för lägre och medelstora inkomsttagare med andra metoder än den som såväl regeringen som de borgerliga partierna vill använda, nämligen en höjning av mervärdeskatten med åtföljande stegring av priserna och hårda belastning särskilt på de lägre inkomsttagarna och barnfamiljerna.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår vi,

att riksdagen måtte avslå förslaget i proposition nr 70 om höjning av mervärdeskatten till 15 procent;

att riksdagen med godkännande av förslaget i övrigt måtte besluta att den statliga inkomstskatten från den 1 januari 1971 skall uttagas med 110 procent av grundbeloppet;

att riksdagen måtte besluta att den bestämmelse i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt som begränsar skatten på någon del av den beskattningsbara inkomsten till viss procentdel av denna inkomstdel skall utgå;

att den i kommunalskattelagen 39 § 1 mom. stadgade avdragsrätten för ränta å gäld begränsas till att gälla skuldbelopp understigande 100 000 kronor och att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 1 april 1970

C. H. Hermansson (vpk) Eivor Marklund (vpk) Gunvor Ryding (vpk)

Bilaga

Tabell 1. Ensamstående

Effekten av vpk-förslaget ang. den direkta skattens storlek jfr med nuvarande regler, inklusive förslaget om slopande av övre gränsen för folkpensionsavgifterna, respektive jfr med propositionens förslag:

Årsinkomst kr.	Direkt skatt i kr.:		Ökn. gen. slopad övre gräns för folkp. avgift	Ökning (+) el. minskn. (—) av den direkta skatten i kr. jämf. med nuvarande regler enl. förslagen i:	
	Vid uttag 100 % enl. prop.	Uttag 110 % enl. vpk- förslaget		Prop.	Vpk-motionen
4 000	12	12	0	— 304	— 304
6 000	585	596	0	— 472	— 461
8 000	1 398	1 428	0	— 473	— 443
10 000	2 127	2 177	0	— 473	— 423
12 000	2 870	2 930	0	— 521	— 452
16 000	4 333	4 442	0	— 876	— 767
20 000	5 785	5 934	0	— 1 305	— 1 156
25 000	7 906	8 134	0	— 1 655	— 1 427
30 000	10 319	10 655	0	— 1 850	— 1 514
35 000	13 153	13 622	+ 36	— 1 763	— 1 258
40 000	16 111	16 747	+ 336	— 1 679	— 707
45 000	19 051	19 855	+ 637	— 1 564	— 123
50 000	21 991	22 963	+ 937	— 1 443	+ 466
60 000	27 879	29 217	+ 1 468	— 1 494	+ 1 312
80 000	40 237	42 391	+ 2 468	— 1 321	+ 3 301
100 000	53 237	56 271	+ 3 468	— 1 215	+ 5 287
150 000	88 202	93 682	+ 5 968	+ 602	+ 12 050
200 000	125 667	139 358	+ 8 468	+ 3 315	+ 25 474

Obs. Vid bedömning av vpk-förslagen måste beaktas att dessa i motsats till propositionen förutsätter att ingen höjning av mervärdesskatten skall ske.

Tabell 2. Gift man med eller utan barn. Hustrun saknar inkomst

Årsinkomst kr.	Direkt skatt i kr.:		Ökn. gen. slopad övre gräns för folkp.avgift	Ökning (+) el. minskn. (—) av den direkta skatten i kr. jämf. med nuvarande regler enl. förslagen i:	
	Vid uttag 100 % enl. prop.	Uttag 110 % enl. vpk- förslaget		Prop.	Vpk-motionen
8 000	50	50	0	— 640	— 640
10 000	327	377	0	— 933	— 883
12 000	1 070	1 139	0	— 1 125	— 1 056
16 000	2 533	2 642	0	— 1 290	— 1 181
20 000	3 985	4 134	0	— 1 290	— 1 141
25 000	6 106	6 334	0	— 1 148	— 920
30 000	8 519	8 855	0	— 1 026	— 690
35 000	11 353	11 822	+ 36	— 531	— 26
40 000	14 311	14 947	+ 336	— 198	+ 774
45 000	17 251	18 055	+ 637	+ 65	+ 1 506
50 000	20 191	21 163	+ 937	+ 266	+ 2 175
60 000	26 079	27 417	+ 1 468	+ 437	+ 3 243
80 000	38 437	40 591	+ 2 468	+ 870	+ 5 492
100 000	51 437	54 471	+ 3 468	+ 976	+ 7 478
150 000	86 402	91 882	+ 5 968	+ 2 893	+ 14 341
200 000	123 867	137 559	+ 8 468	+ 5 720	+ 27 880

Obs. Vid bedömning av vpk-förslagen måste beaktas att dessa i motsats till propositionen förutsätter att ingen höjning av mervärdeskatten skall ske.

Tabell 3. Makar utan barn. Två inkomsttagare. Endast arbetsinkomst

Årsinkomst kr.			Direkt skatt i kr.:		Ökn. gen. slopad övre gräns för folkp.avgift	Ökn. (+) el. minskn. (—) av direkta skatten i kr. jämf. med nuvarande reg- ler enl. förslagen i:	
Mannen	Kvinnan	Makarna tillhopa	Vid uttag 100 % enl. prop.	Uttag 110 % enl. vpk- förslaget		Prop.	Vpk- motionen
12 000	4 000	16 000	2 634	2 703	0	— 1 016	— 947
16 000		20 000	4 097	4 206	0	— 1 017	— 908
20 000		24 000	5 549	5 698	0	— 1 105	— 956
30 000		34 000	10 083	10 419	0	— 1 116	— 780
40 000		44 000	15 875	16 511	+ 336	— 519	+ 453
60 000		64 000	27 643	28 981	+ 1 468	— 120	+ 2 686
100 000		104 000	53 001	56 035	+ 3 468	+ 248	+ 6 750
12 000	8 000	20 000	4 268	4 367	0	— 837	— 738
16 000		24 000	5 731	5 870	0	— 922	— 783
20 000		28 000	7 183	7 362	0	— 1 242	— 1 063
30 000		38 000	11 717	12 083	0	— 1 503	— 1 137
40 000		48 000	17 509	18 175	+ 336	— 1 095	— 93
60 000		68 000	29 277	30 645	+ 1 468	— 887	+ 1 949
100 000		108 000	54 635	57 699	+ 3 468	— 711	+ 5 821
12 000	12 000	24 000	5 740	5 878	0	— 919	— 781
16 000		28 000	7 203	7 381	0	— 1 235	— 1 057
20 000		32 000	8 655	8 873	0	— 1 617	— 1 399
30 000		42 000	13 189	13 594	0	— 2 150	— 1 745
40 000		52 000	18 981	19 686	+ 336	— 1 837	— 796
60 000		72 000	30 749	32 156	+ 1 468	— 1 821	+ 1 054
100 000		112 000	56 107	59 210	+ 3 468	— 1 720	+ 4 851
12 000	20 000	32 000	8 655	8 873	0	— 1 613	— 1 395
16 000		36 000	10 118	10 376	0	— 2 042	— 1 784
20 000		40 000	11 570	11 868	0	— 2 471	— 2 173
30 000		50 000	16 104	16 589	0	— 3 016	— 2 531
40 000		60 000	21 896	22 681	+ 336	— 2 845	— 1 724
60 000		80 000	33 664	35 151	+ 1 468	— 2 660	+ 295
100 000		120 000	59 022	62 205	+ 3 468	— 2 381	+ 4 270
12 000	30 000	42 000	13 189	13 594	0	— 2 150	— 1 745
16 000		46 000	14 652	15 097	0	— 2 569	— 2 124
20 000		50 000	16 104	16 589	0	— 2 998	— 2 513
30 000		60 000	20 638	21 310	0	— 3 543	— 2 871
40 000		70 000	26 430	27 402	+ 336	— 3 372	— 2 064
60 000		90 000	38 198	39 872	+ 1 468	— 3 187	— 45
100 000		130 000	63 556	66 926	+ 3 468	— 2 908	+ 3 930

Obs. Vid bedömning av vpk-förslagen måste beaktas att dessa i motsats till propositionen förutsätter att ingen höjning av mervärdeskatten skall ske.

Tabell 4. Makar med barn. Två inkomstagare. Endast arbetsinkomster

Årsinkomst kr.			Direkt skatt i kr.:		Ökn. gen. slopad övre gräns för folkp. avgift	Ökn. (+) el. minskn. (—) av direkta skatten i kr. jämf. med nuvarande reg- ler enl. förslagen i:	
Mannen	Kvinnan	Makarna tillhopa	Vid uttag 100 % enl. prop.	Uttag 110 % enl. vpk- förslaget		Prop.	Vpk- motionen
12 000	4 000	16 000	2 246	2 315	0	— 1 039	— 970
16 000		20 000	3 709	3 818	0	— 1 052	— 943
20 000		24 000	5 161	5 310	0	— 1 091	— 942
30 000		34 000	9 695	10 031	0	— 1 042	— 706
40 000		44 000	15 487	16 123	+ 336	— 368	+ 604
60 000		64 000	27 255	28 593	+ 1 468	+ 82	+ 2 888
100 000		104 000	52 613	55 647	+ 3 468	+ 498	+ 7 000
12 000	8 000	20 000	3 472	3 553	0	— 924	— 843
16 000		24 000	4 935	5 056	0	— 925	— 804
20 000		28 000	6 387	6 548	0	— 1 110	— 949
30 000		38 000	10 921	11 269	0	— 1 265	— 917
40 000		48 000	16 713	17 361	+ 336	— 809	+ 175
60 000		68 000	28 481	29 831	+ 1 468	— 506	+ 2 312
100 000		108 000	53 839	56 885	+ 3 468	— 234	+ 6 280
12 000	12 000	24 000	5 020	5 138	0	— 585	— 467
16 000		28 000	6 483	6 641	0	— 733	— 575
20 000		32 000	7 935	8 133	0	— 1 136	— 938
30 000		42 000	12 469	12 854	0	— 1 465	— 1 080
40 000		52 000	18 261	18 946	+ 336	— 1 087	— 66
60 000		72 000	30 029	31 416	+ 1 468	— 942	+ 1 913
100 000		112 000	55 387	58 470	+ 3 468	— 827	+ 5 724
12 000	20 000	32 000	7 935	8 133	0	— 1 133	— 935
16 000		36 000	9 398	9 636	0	— 1 507	— 1 269
20 000		40 000	10 850	11 128	0	— 1 936	— 1 658
30 000		50 000	15 384	15 849	0	— 2 481	— 2 016
40 000		60 000	21 176	21 941	+ 336	— 2 310	— 1 209
60 000		80 000	32 944	34 411	+ 1 468	— 2 125	+ 810
100 000		120 000	58 302	61 465	+ 3 468	— 1 846	+ 4 785
12 000	30 000	42 000	12 469	12 854	0	— 1 465	— 1 080
16 000		46 000	13 932	14 357	0	— 1 867	— 1 442
20 000		50 000	15 384	15 849	0	— 2 296	— 1 831
30 000		60 000	19 678	20 306	0	— 3 081	— 2 453
40 000		70 000	25 470	26 398	+ 336	— 2 910	— 1 646
60 000		90 000	37 238	38 868	+ 1 468	— 2 725	+ 373
100 000		130 000	62 596	65 922	+ 3 468	— 2 446	+ 4 348

Obs. Vid bedömning av vpk-förslagen måste beaktas att dessa i motsats till propositionen förutsätter att ingen höjning av mervärdskatten skall ske.

Tabell 5. Ogift med barn under 16 år

Årsinkomst kr.	Direkt skatt i kr.:		Ökn. gen. slopad övre gräns för folkp.avgift	Ökning (+) el. minskn. (—) av den direkta skatten i kr. jämf. med nuvarande regler enl. förslagen i:	
	Vid uttag 100 % enl. prop.	Uttag 110 % enl. vpk- förslaget		Prop.	Vpk-motionen
4 000	12	12	0	0	0
6 000	38	38	0	0	0
8 000	50	50	0	— 193	— 193
10 000	63	63	0	— 508	— 508
12 000	350	399	0	— 632	— 583
16 000	1 813	1 902	0	— 765	— 676
20 000	3 265	3 394	0	— 765	— 636
25 000	5 266	5 462	0	— 611	— 415
30 000	7 559	7 851	0	— 485	— 193
35 000	10 193	10 605	+ 36	— 162	+ 286
40 000	13 135	13 704	+ 336	+ 308	+ 1 213
45 000	16 075	16 812	+ 637	+ 626	+ 2 000
50 000	19 015	19 920	+ 937	+ 837	+ 2 679
60 000	24 899	26 161	+ 1 468	+ 1 134	+ 3 864
80 000	37 137	39 203	+ 2 468	+ 1 444	+ 5 978
100 000	50 137	53 083	+ 3 468	+ 1 684	+ 8 098
150 000	85 002	90 384	+ 5 968	+ 3 610	+ 14 960
200 000	122 367	127 882	+ 8 468	+ 6 468	+ 20 451

Obs. Vid bedömning av vpk-förslagen måste beaktas att dessa i motsats till propositionen förutsätter att ingen höjning av mervärdeskatten skall ske.